

Sygn. akt IV Ua 6/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Katarzyna Antoniak

Sędziowie: SO Jacek Witkowski (spr.)

SO Jerzy Zalasieński

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 maja 2019 r. w S.

sprawy z wniosku Z. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W.

o prawo do zasiłku chorobowego i zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 grudnia 2018r. sygn. akt IV U 274/18

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok i oddala odwołanie w części dotyczącej należności głównej w wysokości 5679,23 (pięć tysięcy sześćset siedemdziesiąt dziewięć 23/100) złotych;

II. w pozostałej części oddala apelację;

III. odstępuje od obciążania ubezpieczonej Z. G. kosztami postępowania za obydwie instancje.

Jerzy Zalasieński Katarzyna Antoniak Jacek Witkowski

Sygn. IV Ua 6/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 sierpnia 2018r Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. stwierdził, że Z. G. nie ma prawa do zasiłku chorobowego za dzień 17 marzec 2014r, za okres od 09 czerwca 2014r do 30 czerwca 2014r, od 12 lipca 2014r do 02 września 2014r, od 16 grudnia 2015r do 02 marca 2016r , od 15 sierpnia 2016r do 21 sierpnia 2016r , od 26 sierpnia 2017r do 01 września 2017r oraz zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 16 grudnia 2015r do 02 marca 2016r, od 15 sierpnia 2016r do 21 sierpnia 2016r , od 26 sierpnia 2017r do 01 września 2017r wraz z odsetkami w łącznej kwocie 6598,36 złotych.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że z posiadanej dokumentacji dotyczącej prawidłowości wykorzystywania przez ubezpieczoną zwolnień lekarskich od pracy wynika, że z tytułu umowy o pracę u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W. Z. G. otrzymała zasiłek chorobowy za dzień 17 marzec 2014 r. oraz za okres od 09 czerwca

2014 r. do 30 czerwca 2014 r., od 12 lipca 2014 r. do 02 września 2014 r., od 16 grudnia 2015 r. do 02 marca 2016 r., od 15 sierpnia 2016 r. do 21 sierpnia 2016 r., od 26 sierpnia 2017 r. do 01 września 2017 r. W czasie niezdolności do pracy w dniu 17 marca 2014 r. oraz w okresie od 09 czerwca 2014 r. do 30 czerwca 2014 r., od 12 lipca 2014 r. do 02 września 2014 r., od 16 grudnia 2015 r. do 02 marca 2016 r., od 15 sierpnia 2016 r. do 21 sierpnia 2016 r., od 26 sierpnia 2017 r. do 01 września 2017 r. wykonywała pracę z tytułu umowy zlecenia na rzecz płatnika Wspólnoty Mieszkaniowej (...) K.(...), (...)-(...) S..

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę, poprzez stwierdzenie, że ma prawo do zasiłku chorobowego za wskazane w decyzji okresy, ewentualnie o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Wskazała, że nie pracowała podczas zwolnień lekarskich, nie wykonywała w tym czasie pracy na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej (...) K. (...), we wszystkich wskazanych w decyzji organu rentowego okresach, kiedy przebywała na zwolnieniach lekarskich i pobierała zasiłek chorobowy nie świadczyła pracy na rzecz zleceniodawcy, zastępowali ją mąż T. G. i córka S. Ł.. Nadto podała, że przedmiotem umowy zlecenia jest wykonywanie czynności polegających na sprzątaniu nieruchomości w części wspólnej budynku, utrzymywanie w porządku terenów zielonych, placów, chodników, wykonywanie tych czynności nie ma charakteru codziennego tylko okresowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację z uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

Na rozprawach w dniach: 30 października 2018 r., 18 grudnia 2018 r. ubezpieczona popierała odwołanie.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2018 roku Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał Z. G. prawo do zasiłku chorobowego za dzień 17 marca 2014 r. oraz za okres od 09 czerwca 2014 r. do 30 czerwca 2014 r., od 12 lipca 2014 r. do 02 września 2014 r., od 16 grudnia 2015 r. do 02 marca 2016 r., od 15 sierpnia 2016 r. do 21 sierpnia 2016 r., od 26 sierpnia 2017 r. do 01 września 2017 r. oraz ustalił, iż nie ma ona obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 16 grudnia 2015 r. do 02 marca 2016 r., od 15 sierpnia 2016 r. do 21 sierpnia 2016 r., od 26 sierpnia 2017 r. do 01 września 2017 r. wraz z odsetkami w łącznej kwocie 6.598,36 (sześć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt osiem 36/100) złotych.

Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie swoje oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Z. G. jest zatrudniona w (...) w W. jako sprzątaczką. Mieszka w S. przy ul. (...) razem z córką S. Ł. i synem P. G.. Wcześniej razem z nią mieszkał również jej mąż T., który zmarł 19 października 2017 r. Z. G. w 2014 r., 2015 r., 2016 r. i 2017 r. miała zawartą umowę zlecenia ze Wspólnotą Mieszkaniową (...) K. (...) w S., umowa została rozwiązana na mocy porozumienia stron z dniem 31 października 2017 r. Przedmiotem umowy było wykonanie czynności polegających na kompleksowym sprzątaniu nieruchomości w części wspólnej budynku mieszkalnego przy ul. (...), utrzymaniu w porządku terenów zielonych, placów wewnątrzsiedlowych, chodników, ścieżek, ciągów komunikacyjnych.

Z. G. z tytułu umowy o pracę u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W. otrzymała zasiłek chorobowy za dzień 17 marca 2014 r. oraz za okres od 09 czerwca 2014 r. do 30 czerwca 2014 r., od 12 lipca 2014 r. do 02 września 2014 r., od 16 grudnia 2015 r. do 02 marca 2016 r., od 15 sierpnia 2016 r. do 21 sierpnia 2016 r., od 26 sierpnia 2017 r. do 01 września 2017 r.

W czasie niezdolności do pracy w dniu 17 marca 2014 r. oraz w okresie od 09 czerwca 2014 r. do 30 czerwca 2014 r., od 12 lipca 2014 r. do 02 września 2014 r., od 16 grudnia 2015 r. do 02 marca 2016 r., od 15 sierpnia 2016 r. do 21 sierpnia 2016 r., od 26 sierpnia 2017 r. do 01 września 2017 r., kiedy to Z. G. pobierała zasiłek chorobowy, nie świadczyła żadnej pracy z tytułu umowy zlecenia na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej (...) K.(...) w S., pracę na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej świadczył w w/w okresach mąż ubezpieczonej T. G. oraz jej córka S. Ł..

W rozważaniach Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r., nr 31, poz. 267 ze zm.),

wskazując, że zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Przysługuje on również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 7 pkt 1). Następnie przywołał treść art. 17 ust. 1 tej samej ustawy. W dalszej części rozważań przytoczył tezy dwóch orzeczeń Sądu Najwyższego, a mianowicie wyrok z 5 kwietnia 2005 r., sygn.. akt I UK 370/04, OSNP 2005/21/342 oraz wyrok z dnia 9 października 2006 r. sygn. akt II UK 44/06 OSNP 2007 nr 19-20, poz. 295. W rozważaniach Sąd Rejonowy stwierdził, że ubezpieczona nie świadczyła żadnej pracy z tytułu umowy zlecenia na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej (...) K. (...) w S., kiedy to pobierała zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy, kiedy była zatrudniona w (...)w W.. Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne zeznania ubezpieczonej i jej córki S. Ł.. Wszystkie prace na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej wykonywali jej mąż i córka. Ustalenia te skutkowały tym, iż Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro ubezpieczona nie świadczyła osobiście pracy w okresie zwolnień lekarskich na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej, to tym samym nie utraciła prawa do zasiłku chorobowego na podstawie art. 17 ust. 1 cyt. wyżej ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc.

Od wyroku tego apelację wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.. Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości. Zarzucił naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez nieustalenie okoliczności, czy ubezpieczona mogła powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że odwołująca mogła powierzyć zlecenie osobom trzecim. Następnie skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 17 ust. 1 ustawy o świadczenia pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez jego błędną wykładnię polegającą na tym, że skoro ubezpieczona nie świadczyła osobiście pracy na rzecz zleceniodawcy, to nie można uznać, że wykonywała ona pracę zarobkową. W konsekwencji doprowadziło to do wniosku, że ubezpieczona nie utraciła prawa do zasiłku chorobowego. Apelujący zarzucił również naruszenie art. 66 ust. 2 w zw. z art. 17 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych, polegające na tym, iż ubezpieczona nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podkreślił, iż wykonywanie umowy przez osoby nieuprawnione nie może rodzić obejścia prawa w celu uzyskania zasiłku chorobowego przy jednoczesnym osiągnięciu zarobku z innej umowy. W dalszej części uzasadnienia apelacji skarżący podkreślił, że art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej jest przepisem specjalnym w stosunku do art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w tym znaczeniu, że wyłącza zastosowanie do definicji nienależnie pobranego zasiłku chorobowego ogólną definicję pojęcia świadczeń nienależnie pobranych z ubezpieczeń społecznych zawartą w art. 84 ust. 2 ustawy o SUS.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik ubezpieczonej wnosila o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję. W obszernych wywodach autorka tego pisma procesowego argumentowała, że ubezpieczona nie wykonywała żadnej pracy będąc na zwolnieniach lekarskich. Podkreśliła, że w umowie zlecenia, którą zawierała ubezpieczona ze zleceniodawcą nie znajdowało się zastrzeżenie zmuszające ubezpieczoną do wyłącznie osobistego wykonywania umowy. Wskazała ponadto, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.10.2005 r. I UK 44/05, że wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ustawy zasiłkowej polega na podjęciu działań stanowiących realizację obowiązków pracowniczych lub wynikających z innego stosunku prawnego obejmującego świadczenie prac. Wskazała, że nie jest istotne pozostawanie w określonym stosunku prawnym, lecz okoliczność faktycznego wykonywania prac.

W ocenie Sądu Okręgowego apelacja pozwanego organu rentowego jest zasadna. Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy jednoznacznie wskazywały, że ubezpieczona Z. G. korzystała z zasiłków chorobowych z tytułu niezdolności do pracy jako pracownica (...). Jednocześnie z tytułu umów zlecenia zwieranych ze Wspólnotą Mieszkaniową (...) w S. zobowiązana była do świadczenia określonej pracy. Z niekwestionowanych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że czynności wynikające z umów zlecenia wykonywali za ubezpieczoną członkowie jej najbliższej rodziny, tj. mąż i córka. Ustalenia te stały się podstawą do wydania rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy.

W ocenie Sądu Okręgowego, ocena prawna dokonana przez Sąd pierwszej instancji art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej jest zbyt wąsko rozumiana. Pojęcie pracy zarobkowej użyte w wymienionym przepisie należy rozumieć nie tylko

jako faktyczne wykonywanie pracy przez ubezpieczonego, nawet jeśli ma ona charakter incydentalny, ale nawet sama gotowość do jej świadczenia skutkuje utratą prawa do zasiłku chorobowego. Taką wykładnię prawną tego przepisu wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 maja 2018 r. sygn. akt III UK 72/17. W uzasadnieniu swojego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że w sytuacji, kiedy ubezpieczony nie zgłosił drugiemu pracodawcy, że jest niezdolny do pracy, co spowodowało, iż pobierał on wynagrodzenie tak jakby rzeczywiście tę pracę świadczył, było to wykorzystanie zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Orzeczenie to dotyczyło stanu faktycznego podobnego do stanu w przedmiotowej sprawie, a mianowicie kiedy ubezpieczony pobierał zasiłek chorobowy od jednego pracodawcy i jednocześnie pobierał wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia od innego podmiotu, nie wykonując żadnej pracy na jego rzecz w spornym okresie. Dodać należy, iż wspomniany wyrok Sądu Najwyższego dotyczył sprawy rozpoznawanej przez tut. Sąd Okręgowy. Stanowisko Sądu Najwyższego wskazuje, że obecne orzecznictwo interpretuje przepis art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej w sposób szerszy niż czyniono to w poprzednich latach. Odnosząc wspomniany wyrok na grunt przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że nie ma znaczenia prawnego okoliczność, iż ubezpieczona osobiście nie wykonywała pracy na rzecz zleceniodawcy w okresie pobierania zasiłków chorobowych z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę. Bezsporne jest bowiem, że ubezpieczona osiągała zarobki z tytułu umów zlecenia, które były wypłacane na jej rzecz, a nie na rzecz osób, które tę pracę faktycznie wykonywały. Była to więc faktyczna działalność zarobkowa ze strony ubezpieczonej. Miała bowiem utrzymanie zarówno z tytułu zasiłków chorobowych, jak i wynagrodzeń wynikających z tytułu umów zlecenia. W tej sytuacji Sąd Okręgowy podzielając argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie III UK 72/17 uznał za uzasadnione zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania w części należności głównej i jednocześnie oddalił apelację co do odsetek za zwłokę, ponieważ zwłokę w zwrocie zasiłku chorobowego można liczyć od daty wydania zaskarżonej decyzji, a nie od daty pobierania zasiłków chorobowych. Obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wynika z treści art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej. Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążania ubezpieczonej kosztami procesu za obydwie instancje. W tej sytuacji na podstawie art. 386 § 1 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Jerzy Zalasiński Katarzyna Antoniak Jacek Witkowski